

складається з декількох центрів (ядер) та периферії. Одиниці центрів ФСП оцінки є більш спеціалізованими для вираження семантики оцінки та регулярно функціонують у мовленні. Ядро ФСП оцінки складається з власне ядра та навколяядерного простору, об'єднаних семантичною домінантою *хороший / поганий*. Власне ядро поля оцінки утворюють оцінно марковані лексеми: слова з іронічним зневажливим, фамільярним відтінками, розмовні та лайливі слова; навколяядерний простір – слова, які в своїй семантиці містять раціональну оцінку, що базується на раціонально-оцінних, логічних міркуваннях про об'єктивно притаманні референту якості. Виступаючи у ролі середовища, елементи периферії ФСП оцінки виконують другорядні функції, є менш спеціалізованими для вираження семантики оцінки, нерегулярно функціонують у мовленні. Цю зону заповнюють одиниці лексичного рівня, які є менш спеціалізованими для вираження семантики оцінки та нерегулярно функціонують у мовленні. Близня периферія об'єднує лексичні одиниці, утворені за допомогою префіксів та суфіксів суб'єктивної оцінки (демінутивності, демінутивності-мейоративності, пестливості). Далека периферія представлена оцінно маркованими лексемами, ужитими в переносному значенні.

Література

Балли 1961: Балли, Ш. Французская лингвистика [Текст] / Ш. Балли. – М.: Изд-во ин. лит., 1961. – 394 с. – Бібліогр.: с. 384–394.

Бацевич 2004: Бацевич, Ф.С. Основы коммуникативной лингвистики: Підручник [Текст] / Ф.С. Бацевич. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004. – 344с. (Альма-матер). – Бібліограф.: с. 304-317. – ISBN 966-580-172-4.

Бондарко 1984: Бондарко, А.В. Функциональная грамматика [Текст] / А.В. Бондарко. – Л.: Наука, 1984. – 136 с. – Библиогр.: с. 125-132.

Вольф 2006: Вольф, Е. Функциональная семантика оценки [Текст] / Е. Вольф. – изд. 3-е, стер. – М.: КомКнига, 2006. – 261с. – Библиогр.: с.247-256. – ISBN 5-484-00400-4.

ВТССУМ 2001: Великий тлумачний словник сучасної української мови [Текст] / В.Т.Бусел (уклад. і гол. ред.). – К.; Ірпінь: ВТ „Перун”, 2001. – 1440 с. – ISBN 966-569-013-2.

Загнітко 1991: Загнітко, А.П. Основы функциональной морфологии украинської мови [Текст] / А.П.Загнітко. – К.: Вища шк., 1991. – 77 с.

Космеда 2000: Космеда, Т.А. Аксиологічні аспекти прагмалінгвістики: Формування і розвиток категорії оцінки [Текст] / Т.А. Космеда. – Л.: Львівський нац. ун-т ім. І.Франка, 2000. – 350с. – Бібліогр.: с. 312-336. – ISBN 966-613-131-5.

Телия 1996: Телия, В. О различии рациональной и эмотивной (эмоциональной) оценки // Функциональная семантика. Оценка, экспрессивность, модальность / Н.Д. Арутюнова, И.И.Челышева. – М.: РАН, 1996. – С. 31-38.

Стаття продовжує цикл публікацій автора по функціональній стилістиці. В ній досліджуються лексическіє єдності с оціночною семантикою, определяється их место, роль и функции в структуре функционально-семантического поля оценки современного украинского языка.

Ключевые слова: оценка, оценочная функция, функционально-семантическое поле, центральный (ядерный) элемент, периферия, лексическое средство.

The article continues the cycle of author`s publications from functional style. It investigates lexical units of evaluation semantics, defined by their place, role and functions in the structure of functional-semantic field assessment of the Ukrainian language.

Keywords: evaluation, evaluation function, functional-semantic field, central (nuclear) element, periphery, lexical means.

Надійшла до редакції 17 вересня 2010 року.

Марта Петришин

ББК ПЗ0=81.45

УДК 811.14'01

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПРОСТІР ПРИКМЕТНИКІВ ΔΟΛΙΧΟΣ І ΜΑΚΡΟΣ (на матеріалі гомерівського епосу)

*Стаття присвячена аналізу концептуального простору давньогрецьких прикметників *δολιχός* і *μακρός* шляхом когнітивного моделювання структур знання, що передаються ними, та встановлення типових контекстно зумовлених диференційних ознак, які виникають у конкретних умовах їх функціонування.*

Ключові слова: концепт, концептуальний простір, параметричність.

Поняття розміру належить до числа найважливіших категорій буття, що характеризує явища та предмети реальної дійсності. Будь-яка діяльність людини, її існування здійснюється в рамках певного простору і часу. У зв'язку з цим одним із найдавніших щодо виникнення є семантичне поле параметричності. Це, на нашу думку, стосується всіх мов світу, оскільки розмір є фундаментальною якістю простору. З ним стикалися у повсякденному житті ще первісні люди, оцінюючи розміри предметів, що їх оточували, тварин, на яких вони полювали, тощо.

Лексика на позначення розміру завжди привертала увагу дослідників. Однак аналіз праць, присвячених параметричним прикметникам, показав, що вони відрізняються між собою різним розумінням мети та завдань, напрямом та методикою дослідження. Прикметники на позначення розміру розглядалися не лише в різних аспектах, але і на матеріалі різних мов. Увагу лінгвістів привертала різноманітні властивості параметричних прикметників, які досліджувалися як у плані синхронії, так і у плані діахронії. У сучасній лінгвістиці можна виділити декілька напрямків дослідження лексики з семантикою розміру. Спробою з'ясувати семантичну структуру лексем на позначення розміру, виявити її видозмінення та збагачення новими смисловими елементами характеризуються дослідження Н. К. Зубовської [Зубовська 1990], Г. М. Гумовської [Гумовська 1985], Л. І. Іванової [Іванова 1981], В. О. Коробейникової [Коробейнікова 1980], О. М. Бондіної [Бондіна 1981]. При цьому значна увага приділяється в роботах аналізу синтаксичної та лексико-семантичної сполучуваності досліджуваних прикметників. Вивчення семантичної структури прикметників на позначення розміру у більшості робіт передбачає аналіз як на парадигматичному, так і на синтагматичному рівнях.

Другий напрям досліджень представлений роботами, у яких вивчаються семантичні відношення між синонімами та антонімами, зіставляються однотипні за значенням прикметники в різних мовах (Т. Г. Линник [Линник 1982], О. В. Бублик [Бублик 1991], О. В. Афанасьєва [Афанасьєва 1977]). У цих розвідках значне місце приділяється вивченню сполучувальних особливостей прикметників розміру, їх валентних можливостей, аналізу умов реалізації окремих лексико-семантичних варіантів (ЛСВ).

Третій напрям досліджень представлений роботами історичного спрямування (Г. М. Лукіна [Лукіна 1964], К. П. Смоліна [Смоліна 1978], М. С. Лаврентьєва [Лаврентьєва 1968], Н. Г. Михайловська [Михайловська 1965]), у яких розглядається історія розвитку лексем із значенням розміру, особливості їх функціонування та семантики в різні історичні періоди.

В останні роки з'явилися праці, присвячені вивченню словотвірного потенціалу прикметників розміру, особливостей його реалізації у мові [Шевчук 1992]. У цих дослідженнях спостерігається намагання проникнути в механізм словотворчого моделювання на рівні функціонування ЛСВ, а також поєднати два рівні дериваційного вивчення твірних основ слів – рівня лексеми і рівня її окремих ЛСВ. Окремі розвідки присвячені проблемі рухомості розмірної ознаки, конкретизації ступеня ознаки розміру [Котнюк 1986]. Параметричні прикметники з точки зору їх естетики були предметом аналізу знавців античності [Лосєв 1953].

Проте до недавнього часу лінгвокогнітологія залишала поза увагою таку категорію людського знання, як “простір”, фундаментальну з огляду на її роль у концептуалізації та категоризації позамовної дійсності. Можна лише відзначити дисертацію Андрусь А. Ф., присвячену дослідженню концептуального простору прикметників *big* і *large* в англійській мові [Андрусь 2009].

Незважаючи на підвищений інтерес лінгвістів до опису й вивчення прикметників з семантикою розміру, низка питань, що виникають у процесі дослідження специфіки ментальних структур концептуального простору, вербалізованого давньогрецькими прикметниками *δολιχός* і *μακρός*, потребує ґрунтовного висвітлення. Отже, актуальність нашої розвідки полягає в потребі комплексного когнітивного аналізу прикметників *δολιχός* і *μακρός* у давньогрецькій мові як складного явища, яке виникає у результаті сприйняття носіями мови та відображення в ній перцептуального простору, у необхідності встановлення структури концепту “довжина” та опису його складових елементів.

Мета статті – виявити й описати концептуальний простір прикметників *δολιχός* і *μακρός* у давньогрецькій мові за допомогою когнітивного моделювання структур знання про їх ситуативно (контекстуально) зумовлені змістові ознаки.

Об'єктом дослідження є концептуальний простір прикметників *δολιχός* і *μακρός* у гомерівському епосі.

Предмет наукового аналізу полягає у виявленні особливостей та характеристик складників (зон) концептуального простору аналізованих ад'єктивів, які дозволяють виявити сутність подібностей та відмінностей між значеннями, зафіксованими в лексикографічних джерелах, і контекстно зумовленими змістовими ознаками.

Матеріалом дослідження є прикметники на позначення довжини в поемах Гомера, оскільки в “Іліаді” та “Одіссеї” давньогрецька мова отримала своє матеріальне втілення, що сприяло актуалізації багатьох потенційних можливостей давньогрецької мови, яка до часу створення поем мала довгу історію структурного та функціонального розвитку [Славятинська 1981:19]. Крім того, мовлення письменника, його твір, а ширше – ідіолект, є цінністю з погляду виявлення нестандартних, оригінальних, додаткових мовно-гносеологічних зв'язків. Такі семіотичні значення разом з імплікаційними формують комплексні, важливі для певної культури й людства в цілому смисли – концепти.

У результаті суцільної вибірки виявлено 106 випадків вживання прикметників *δολιχός* і *μακρός* у гомерівському епосі.

Характер нашої розвідки зумовив комплексне використання методик компонентного, контекстуального і концептуального аналізу. При дослідженні концептуального простору прикметників *δολιχός* і *μακρός* зосереджуємо увагу на вивченні як семантичних ознак, так і поглибленому аналізі контекстів уживання кожного з досліджуваних прикметників у гомерівському епосі.

У роботі ми розглядаємо концепт як певний культурний, національний, ідеальний, символічний, ментальний смисл. Вважаємо, що статусу концепту певний смисл набуває тоді, коли виходить за межі якогось одного простору (художнього тексту) та об'єднує кілька таких просторів (літературу і культуру, історію в діахронічному зрізі тощо). Керуючись потребами адекватного пізнання навколишньої дійсності, концепт

проходить через складні мисленнєві процеси, прямуючи від нижчого до вищого рівнів абстракції. У зв'язку з цим концептуальний простір аналізованих прикметників ми розглядаємо, вслід за А. Андрусь, як тривимірне утворення, у якому виділяються картинно-образний, раціонально-логічний та аксіологічний складники [Андрусь 2009: 9].

Параметричний концепт “довжина” вербалізований у гомерівському епосі прикметниками *δολιχός* і *μακρός*. Ці ад’єктиви вживаються для опису предметів з поздовжнім виміром, тобто описують протяжність лінії, тіла, площини між двома найвіддаленішими точками. Концептуальна ознака, яка відіграє важливу роль у дослідженні картинно-образного складника концептуального простору прикметників *δολιχός* і *μακρός* і визначає напрям та межі вимірювання, – це “відстань між двома найвіддаленішими точками”.

Розглянемо концептуальний простір прикметника *δολιχός*, який належить у гомерівському епосі до групи слів з низькою частотою вживання (виявлено 5 фіксацій в “Іліаді” та 7 в “Одіссей”). Результати аналізу текстових фрагментів свідчать, що найчастотнішим компонентом концепту “довжина” у дослідженому матеріалі виявилася концептуальна ознака “поздовжній вимір горизонтальної спрямованості”, яка актуалізується в гомерівському епосі в сполученнях з іменниками-синонімами *τὸ ἔγχος* та *τὸ δόρυ* (спис), які належать до тематичної групи (ТГ) “зброя”. Наприклад, під час поєдинку між Аяксом та Гектором “*τὸ δ’ ἐκπασσαμένω δολίχῃ ἔρχεα* (Il. VII, 255) – обидвоє витягнули довгі списи” і зчепились немов жорсткі леви, а “*ὁ δ’ ἄρα πρῶπιτος Ὀδυσσεὺς ἔσσυτ’ ἀνασχόμενος δολιχὸν δόρυ χειρὶ παχείῃ* (Od. XIX, 447-449) – Одиссей першим кинувся із довгим списом у могутній руці”. Ця ознака зумовлюється сполучуваністю з іменниками конкретної семантики, що називають об’єкти з поздовжнім виміром, поперечний вимір (ширина) яких дуже малий або несуттєвий для нашої свідомості.

У межах фактологічного матеріалу вартими окремої уваги є випадки вживання ад’єктивної одиниці *δολιχός* на позначення часової тривалості. Репрезентантом раціонально-логічного складника аналізованого прикметника виступає концепт “час”. Реалізуючим контекстом для прояву темпоральної семантики аналізованої лексеми служать слова, що характеризуються часовими параметрами, а саме – *ἡ ὁδός* (дорога), *ἡ νύξ* (ніч), *ἡ νόσος* (хвороба), *ὁ πλόος* (плавання). Наведемо приклади вживання прикметника *δολιχός* у значенні “тривалий”. Так, Афіна “*νύκτα μὲν ἐν περάτῃ δολιχὴν σχέθεν* (Od. XXIII, 243) – довгу ніч затримала на краю землі”, а Одисей, зустрівшись у царстві Аїда з тінню матері, запитав її: “*τίς νύ σε κηρ ἔδαμασε ταηλεγέος θανάτοιο; ἢ δολιχὴ νόσος, ἢ Ἄρτεμις ἰοχέαιρα οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιομένη κατέπεφνε* (Od. XI, 173-174) – тривала хвороба чи то стрілоносна Артеміда ніжними стрілами, враз надійшовши, сама умертвила?” І нарешті, у XVII книзі “Одіссей” читаємо, що Кроніон намовив Одиссея “*ἔμα ληιστῆρσι πολυπλάγκτοισιν ἀνῆκεν Αἴγυπτόνδ’ ἔνεαι, δολιχὴν ὁδόν, ἄρ’ ἀπολοίμην* (Od. XVII, 425-426) – приставши до розбіїної зраї, їхати в Єгипет, у тривалу дорогу, щоб там він загинув”. Концептуальна ознака “тривалий, довгий” виникає в результаті метафоризації значення прикметника при сполученні з іменниками, що мають диференційну або потенційну сему “час”.

Проаналізований матеріал не виявив у концептосфері прикметника *δολιχός* аксіологічного складника, який вербалізував би уявлення про позитивне чи негативне ставлення давніх греків до живих істот, матеріальних об’єктів, навколишньої дійсності.

У прикметника *μακρός* (зафіксовано 54 випадки вживання в “Іліаді” та 40 в “Одіссей”) релевантною для позначення певних величин виявилася концептуальна ознака, яка демонструє розподіл поздовжнього виміру предметів вертикальної чи горизонтальної спрямованості. Наприклад, концептуальна ознака “довжина” прикметника *μακρός* актуалізується у випадку сполучення з лексемами ТГ “зброя” (31 вживання). Ця тематична група представлена іменниками-синонімами *τὸ ἔγχος* (12 вживань) та *τὸ δόρυ* (18 вживань). Наприклад, Аякс і аргейці відбивають ворогів “*μακροῖσι ζυστοῖσι* (Il. XV, 388) – довгими списами”. Довгий спис був і улюбленою зброєю женихів Пенелопи (Od. XXII, 149; 251) та друзів Одиссея під час плавання між Сциллою та Харібдою. Дещо рідше виступає прикметник *μακρός* як означення іменника *τὸ ἔγχος*, синоніма *τὸ δόρυ*. Так, Імбрій, син Ментора, “*τὸν ρ’ υἷος Τελαμῶνος ὑπ’ οὐάτος ἔρχεῖ μακρῶ νύξ* (Il. XIII, 177) – вдарений був сином Теламона (Тевкром) під вухом довгим списом”, “*ἔρχεῖ μακρῶ* (Od. XXII, 279; 293) – довгим списом” Ктесіпп ранить плече вірного Одиссеєвого слуги та свинопаса Евмея, а Одиссей – Дамасторіда (Od. XXII, 279; 293). Саме “довгий спис” є улюбленою зброєю в руках як грецьких, так і троянських героїв, а висока частотність вживання прикметника *μακρός* з іменниками вказаної ТГ пояснюється, на нашу думку, бажанням Гомера підкреслити велич зброї, якою борються і захищаються герої. Концепт “довгий” реалізує прикметник *μακρός* і з іменниками інших тематичних груп. Зокрема, це стосується слів *ὁ ἄξος* – гілка (ТГ “рослини та їх частини”) та *ἡ οὐρά* (хвіст), які зустрічаються лише в “Одіссей”. Так, наприклад, “*ἀπῆροροι δ’ ἔσαν ἄξοι, μακροὶ τε μεγάλοι τε, κατεσκίαον δὲ Χάρυβδιν* (Od. XII, 435-436) – крилаті та довгі гілки тінню покривали Харібду”, а леви та вовки “*ἀλλ’ ἄρα τοὶ γε οὐρήσιν μακρῆσι περισσάινοντες* (Od. X, 215) – махаючи довгими хвостами”, обступили супутників Одиссея біля будинку Кіркеї.

Вагомим компонентом картинно-образного складника концептуального простору прикметника *μακρός* є в гомерівському епосі концепт “висота”. Концептуальна ознака “вертикальна відстань знизу вгору” дає підставу стверджувати, що вертикаль складає основу концептуалізації більшості матеріальних об’єктів, і саме їй належить одна з найважливіших ролей у параметричній концептосфері давньогрецької мови. Вказуючи на великий розмір предметів, прикметник *μακρός* у сполученні з іменниками, що позначають споруди та їх частини (*τὸ τεῖχος* (мур, стіна), *ὁ κίον* (стовп), *ἡ κλίμαξ* (сходи)), актуалізує концептуальну ознаку “високий”. Наприклад,

Гектор захищав “*πύλας καὶ τεῖχεα μακρά* (II. XXII, 507) – брами та високі стіни”, а Одиссея приводили в захоплення “*τεῖχεα μακρά*” (Od. VII, 44-45) – високі стіни” будинку Алкіноя, мудрого володаря феакійців. Картинно-образний складник “висота” виступає на перший план і в результаті сполучення прикметника *μακρός* з іменниками ТГ “географічні об’єкти” та “рослини”: “*τρέμε δ’ οὖρεα μακρά καὶ ὕλη ποσσὶν ὑπ’ ἀθανάτοισι Ποσειδάωνος ἰόντος* (II. XIII, 18) – високі гори та ліс затремтіли під ногами крокуючого безсмертного Посейдона”, а Одиссей, діставшись до Аїду, побачить “*ἄλσρα Περσεφονείης, μακραί τ’ αἴγυροι καὶ ἰτέαι ἀλεσίκαρποι* (Od. X, 510) – гаї Персефони, високі тополі та верби, що гублять насіння”, Каліпсо показує Одиссеєві, де “*δένδρεα μακρά πεφύκει* (Od. V, 238, 241) – ростуть високі дерева” для побудови плота. Концептуальна ознака “високий” виникає в результаті метонімічного переносу зі сфери поздовжнього виміру в сферу виміру по вертикалі. В окремих випадках, окрім картинно-образного складника “висота” концептуального простру прикметника *μακρός*, виявлено аксіологічний компонент. Це, зокрема, стосується словосполучення “*μακρός Ὀλυμπος* – високий Олімп”, у якому прикметник *μακρός* виконує роль постійного епітета і вказує на загальну позитивну оцінку. Так, наприклад, Фетіда покликкала гіганта “*ἐς μακρὸν Ὀλυμπον* (II. I, 402) – на високий Олімп”, а Еос “*προσεβήσεται μακρὸν Ὀλυμπον Ζηνὶ φάος ἐρέουσα καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισιν* (II. II, 48-49) – піднялась на високий Олімп, являючи денне світло Зевсові та іншим безсмертним”.

Концептуальна ознака “вертикально вниз від поверхні землі” актуалізується у випадку сполучення з іменником *τὸ φρέαρ* (криниця). Наприклад, “*πάντες ποταμοὶ καὶ πάσα θάλασσα καὶ πάσαι κρήναι καὶ φρεῖάτα μακρὰ νόουσιν* (II. XXI, 196-197) – випливають ріки і море широке, води потоків, джерел і струмків, а також криниці глибокі”. Концепт “глибина” виступає на перший план внаслідок заміна диференційної семи “поздовжній вимір” сеюмо “вертикально вниз від поверхні землі”.

Результати проведеного аналізу виявили наявність концепту “великий загальний розмір”, який виникає у результаті актуалізації концептуальних ознак “конкретність”, “величина”, “у значній мірі”. Реалізуючий контекст становлять іменники *ὁ λίθος* (камінь) та *τὸ κύμα* (хвиля). Так, наприклад, “*κινήθη δ’ ἀγορὴ φῆ κύματα μακρὰ θαλάσσης πόντου Ἰκαρίοιο* (II. II, 144) – зашуміли народні збори, як великі хвилі в Ікарійському морі”, а розгнівана Афіна “*ἐπαῶρ’ ἀνεμὸν τε κακὸν καὶ κύματα μακρὰ* (Od. V, 109) – наслала лиховійний вітер і великі хвилі” на Одиссея з супутниками; оселя ж Поліфема була оточена навколо “*λίθοισι μακρῆσιν* (Od. IX, 186) – великим камінням”.

У випадку поєднання з іменниками, що мають у семантичній структурі диференційну або потенційну сему “час”, прикметник *μακρός*, як і *δολιχός*, актуалізує концепт “час”, який репрезентує раціонально-логічний складник аналізованого ад’єктива. Наприклад, “*ἤματα μακρὰ* (Od. X, 470; XXII, 301; XVIII, 367) – довгі дні” та “*νύξ δ’ ἦδε μάλα μακρὴ* (Od. XI, 373) – вже довга ніч”.

Проведене дослідження сукупності змістових ознак синонімічних прикметників виявило специфіку основних подібностей і відмінностей у концептуальному просторі ад’єктивів *δολιχός* і *μακρός*. Аналіз лексикографічної фіксації та текстової репрезентації досліджуваних одиниць дає підставу стверджувати, що найбільш показовим картинно-образним складником прикметника *δολιχός* є концепт “довжина”. Для концептосфери лексеми *μακρός* характерними виявилися концепти “довжина”, “висота”, “глибина”, “великий розмір”. Раціонально-логічний складник “час” виявлений в обох прикметників. Аксіологічний складник, що вербалізує позитивне ставлення до означуваного предмета, засвідчений лише у прикметника *μακρός*.

Крізь призму концептів, характерних для прикметників *δολιχός* і *μακρός*, втілюється широкий обсяг знань як про параметричні, так і непараметричні властивості об’єктів екстралінгвальної дійсності. Перспективним видається проведення аналогічних досліджень на матеріалі інших параметричних прикметників.

Література

- Андрусь 2009: Андрусь, А. Ф. Концептуальний простір англійських прикметників big і large [Текст] : Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Ч., 2009. – 18 с.
- Афанасьєва 1977: Афанасьєва, О.В. Лексическая сочетаемость английских прилагательных, обозначающих большой размер (big, large, enormous, extensive, ample, expansive) в современном английском языке [Текст] : Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Моск. гос. пед. ин-т им. В. И. Ленина. – М., 1977. – 13с.
- Бондина 1981: Бондина, О.Н. Прилагательные размера в современном немецком языке [Текст] : Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Киевский гос. пед. ин-т ин. яз. – К., 1981. – 21с.
- Бублик 1991: Бублик, О. В. Синонимические ряды прилагательных со значением размер и пути их пополнения (на примере английского языка) [Текст] : Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Львовский гос. ун-т им. И. Франко. – Львов, 1991. – 15с.
- Гумовская 1985: Гумовская, Г. Н. Семантическая структура и сочетаемость некоторых прилагательных английского языка, обозначающих большой размер пространственной протяженности (huge, spacious, saracious, commodious, roomy, wide, brood) [Текст] : Автореф. дис. ...канд. філол. наук:10. 02. 04 / Моск. гос. пед. ин-т им. В.И. Ленина. – М., 1985. – 15 с.
- Зубовская 1990: Зубовская, Н. К. Специфика прилагательных размера и способы экспликации их семантических свойств (на материале русского, немецкого и французского языков) [Текст] : Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10. 02. 19 / БелГУ им. В. И. Ленина. – Минск, 1990. – 17 с.

Иванова 1981: Иванова Л.И. Полисемия русских прилагательных линейного пространственного измерения (Категориальная специфика, семемная организация, семантические процессы) [Текст] : Дис. ... канд. филол. наук: 10. 02. 01 / Л.И. Иванова. – Воронеж, 1981. – 185 с.

Коробейникова 1980: Коробейникова, В.А. Лексико-семантическая группа прилагательных с пространственным значением (К проблеме системности лексики) [Текст] : Автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10. 02. 01 / В.А. Коробейникова. – Саратов, 1980. – 18 с.

Котнюк 1986: Котнюк, Л.Г. Выражение градуальности признака в семантике имен прилагательных со значением размера [Текст] : Автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10. 02. 04/ Киевский гос. пед. ин-т иностранных языков / Л.Г. Котнюк. – К., 1986. – 23 с.

Лаврентьева 1968: Лаврентьева, М.С. Историко-семасиологическое исследование группы прилагательных, обозначающих “размер” во французском языке: (синхр. – диахр. исслед.) [Текст]: Автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10. 02. 02 / М.С. Лаврентьева.– М., 1968. – 16 с.

Линник 1982: Линник, Т.Г. Параметричні прикметники і їх становлення [Текст] / Т.Г. Линник. – К.: Наукова думка, 1982. – 196 с.

Лосев 1953: Лосев, А.Ф. Эстетическая терминология ранней греческой литературы [Текст] / А.Ф. Лосев // Изв. АН СССР, ОЛЯ, 1953. – Т. 83. – С. 73-77.

Лукина 1964: Лукина, Г. Н. К истории антонимичных прилагательных в русском языке (слова тонкий и толстый) [Текст] / Г.Н. Лукина // Исследования по истории лексикологии древнерусского языка. – М.: Наука, 1964. – С. 80-93.

Михайловская 1965: Михайловская, Н.Г. Синонимические прилагательные в языке древнерусских памятников XI-XIV вв.: Прилагательное великий и его синонимы [Текст] / Н.Г. Михайловская // Изв. АН СССР. Сер. лит. и яз., 1965. – Т. 42. – Вып. 1. – С. 34-42.

Славятинская 1981: Славятинская, М.Н. Язык гомеровского эпоса [Текст] / М.Н. Славятинская // Типы наддиалектных форм языка. – М.: Наука, 1981. – С. 19-40.

Смолина 1978: Смолина, К.П. К изучению семантической истории прилагательного великий / К.П. Смолина // Экскурсы в историю русской лексики. – М.: Наука, 1978. – С. 109-128.

Шевчук 1992: Шевчук, О. М. Словообразовательный потенциал имён прилагательных с пространственным значением и его реализация в современном русском языке [Текст] : Автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10. 02. 01 / Киевский гос. ун-т им. Т. Шевченко. – К., 1992. – 18 с.

Джерела

Homers 1911: Homers. Ilias. Text. – Leipzig und Berlin: Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1911. – 333 s.

Homers 1909: Homers. Odyssee. Text. – Leipzig und Berlin: Druck und Verlag von B. G. Teubner, 1909. – 248 s.

Статья посвящена анализу концептуального пространства прилагательных $\delta\omicron\lambda\iota\chi\acute{o}\varsigma$ и $\mu\alpha\kappa\rho\acute{o}\varsigma$ в древнегреческом языке путем когнитивного моделирования структур знания, передаваемых ими, и определения типичных контекстно обусловленных дифференциальных признаков, возникающих в конкретных условиях их функционирования.

Ключевые слова: концепт, концептуальное пространство, параметричность.

The article represents a linguocognitive peculiarity study of conceptual space rendered by Old Greek adjectives $\delta\omicron\lambda\iota\chi\acute{o}\varsigma$ and $\mu\alpha\kappa\rho\acute{o}\varsigma$ as well as establishing typical contextually specified differential characteristics that emerge from concrete conditions of their speech functioning.

Keywords: concept, conceptual space, parametricity.

Надійшла до редакції 22 вересня 2010 року.

Дмитро Сизонов

ББК Ш12=411.4*34

УДК 81'38:001.4:61

ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛЬОВІ ПАРАМЕТРИ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Розглядаються основні функціонально-стильові параметри медичної термінології, проаналізований процес термінологізації та дертермінологізації медичних термінів, а також специфічність вживання медичної лексики, використання й функціонування медичної термінології в текстах наукового стилю та стилю масової інформації.

Ключові слова: медична лексика (МЛ), медична термінологія (МТ), процес термінологізації, дертермінологізація, функціональні параметри термінів, науковий стиль, стиль масової інформації.

Питання термінології, починаючи з відомих робіт Д. Лотте, Г. Винокура, О. Реформатського, В. Виноградова, І. Квитка, В. Лейчика та інших, постійно знаходяться в полі зору мовознавців.